

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Treball Final de Grau

Gènere i drogues: proposta formativa per a professionals de l'àmbit

Inmaculada Cobo Porcel

Grau en Pedagogia

Any acadèmic 2017-18

Tutora: Margalida Vives Barceló (Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques).

Paraules clau del treball: gènere, consum, drogues, invisibilització.

- Resum

El present treball de fi de grau presenta un anàlisi científic del debat actual entre gènere i drogues. Un dels principals objectius és estudiar quina és la situació actual vers la temàtica a nivell nacional i internacional. Una vegada entrades en matèria és gran rellevància mencionar un dels temes més importants d'aquesta investigació; dona i consum de drogues: la invisibilització. La línia a seguir aposta per una metodologia de treball preventiva i interventiva basada en la perspectiva de gènere.

Per tal de formar una proposta didàctica vàlida i fonamentada s'ha dut a terme els següents procediments: Anàlisi bibliogràfic sobre el debat actual científic i sobre programes basats en la evidència i consulta a persones expertes de diferents tipologia partint d'una triangulació en funció de la seva formació i experiència.

Paraules clau: gènere, consum, drogues, invisibilització.

- Abstract

The present work of end of degree presents a scientific analysis of the current debate between gender and drugs. One of the principal objectives consist of stuyding which is the current national and international situation. Once tha the topic has been introduced, it is important to mention one of the most important topics of this research; Woman and use of drugs: the not visibility. Certainly, it signs for a preventive line and interventiva based on the perspective of gender.

In order to form didactic valid offer based the following procedures have been carried out: Bibliographical analyses on the current scientific debate and of evidence-based programs and the consults expert persons of different field departing from a triangulation depending on their formation and experience.

Key concepts: gender, use, drugs, not visibility

ÍNDEX

1.	Introducció	5
2.	Objectius	6
2.1	Generals	6
2.2	Específics	6
3.	Marc teòric	6
3.1	Drogues i addiccions; situació vers la temàtica	6
3.1.1	Dades actuals a nivell nacional	6
3.1.2	Dades actuals a nivell internacional	7
3.2	Gènere i consum de drogues. Dona i drogodependència, la invisibilització	9
3.2.1	Importància d'aplicar la perspectiva de gènere a l'àmbit de les drogodependències	10
3.2.2	Diferències de gènere en la gravetat de l'addicció	11
3.3	Prevenició i intervenció a la drogodependència amb perspectiva de gènere	13
4.	Metodologia utilitzada per a desenvolupar el treball	16
5.	Resultats	21
5.1	Consulta a persones expertes	21
6.	Proposta didàctica	24
6.1	Persones destinatàries/ Població diana	25
6.2	Finalitat	25
6.3	Objectius	26
6.3.1	Objectius generals	26
6.3.2	Objectius específics	26
6.4	Continguts	26
6.5	Enfocament metodològic i temporització	27
6.6	Recursos humans	27
6.7	Recursos materials	27
6.8	Recursos financers	28
6.9	Activitats	28
6.10	Avaluació	30
7.	Conclusions	30
8.	Limitacions	34
9.	Proposta de millora	34
10.	Agraïments	35
11.	Referències bibliogràfiques	36
12.	Annexes	39

1.- Introducció

El gènere és la forma en que totes les societats del món determinen les funcions, actituds, valors i relacions que fan referència a l'home i la dona. És una definició construïda socialment i amb clares repercussions polítiques, (definició adoptada per la ONU en els treballs preparatoris de la IV Conferència Mundial sobre les Dones a Beijing 1995 i citada a Instituto de la Mujer, 2004, p.20).

Així doncs, ens trobem a un punt on és important fer un aclariment de concepte entre sexe i gènere. Si quan parlem de gènere ens referim a la construcció de la identitat d'una persona condicionada plenament per la societat, el sexe es simplifica a una qüestió biològica derivada de l'òrgan sexual. Per tant diríem que el primer concepte fa referència a una condició social en contraposició al segon que es tracta de d'una qüestió biològica.

Diem llavors que, el gènere és una qüestió transversal que es troba i afecta de manera directa i indirecta a qualsevol àmbit que caracteritzi la nostra societat. Aquest treball estarà destinat a estudiar i investigar quines són les variables que relacionen estretament el gènere i l'àmbit de la drogodependència.

Tal i com s'ha esmentat aquesta investigació té com a finalitat establir com el gènere afecta de manera directa al consum de drogues, sense oblidar el context en el que ens trobem i les seves peculiaritats.

Aquest procés estarà destinat a establir el contacte entre les diferents variables per poder així, treballar diferents valors socials i encaminar cap a la reflexió. Així doncs, aquest treball final de carrera el protagonitzaran tres accions que serviran per donar vigor i validesa a la investigació que seran: la fonamentació teòrica, amb l'objectiu de dur a terme una recerca entre la informació existent sobre gènere i drogues; la consulta a persones expertes de diferent caire tipològic (formació i experiència), amb l'objectiu d'obtenir una visió general i transversal sobre la situació actual i una proposta de pla de formació per a professionals que treballin dins la matèria.

2. Objectius

2.1 Generals:

- Analitzar el debat científic actual entre gènere i drogues.
- Contrastar la necessitat de la proposta didàctica.
- Crear un pla de formació per a professionals que treballin en la matèria.

2.2 Específics

- Conèixer la realitat actual a nivell nacional i internacional vers la temàtica.
- Conèixer la importància de l'aplicació de la perspectiva de gènere dins l'àmbit de la drogodependència.
- Oferir unes orientacions de gènere a professionals.

3. Marc teòric

3.1 Drogues i addiccions; situació vers la temàtica

3.1.1 Dades actuals a nivell nacional

A nivell estatal es realitza cada any gràcies a l'Observatori Espanyol de la droga i les toxicomanies un informe a partir del qual ens permet tenir una imatge clara de quina és la situació. Cert és que gran part de l'informe te com a població diana joves que es troben cursant secundària. Però en el seu primer apartat ens mostra una enquesta sobre alcohol i drogues en Espanya per edats amb un seguiment que es va realitzant de manera biennal des de 1995. Aquest any la mostra ha estat de 22541 persones i l'objectiu d'aquest any ha estat aconseguir informació que permeti dissenyar i avaluar polítiques dirigides a preveure el consum i els problemes de drogues. És important destacar que, l'any 2016 arribà al seu fi la vigència de la *Estratègia Nacional sobre Drogues 2009-2016*, el que suposa que la informació que aporta l'informe del darrer any ha de donar lloc a la elaboració d'una nova estratègia (Observatorio Español de la Droga y las Toxicomanías, 2016).

A l'informe de 2016 trobem la prevalença de consum i distribució per edat i sexe recollit a 2013, així doncs trobem que l'edat d'inici es segueix mantenint estable encara que l'inici més precoç és per a les begudes alcohòliques posicionat als 17 anys seguides del cànnabis als 19

anys. En canvi, el que es retarda més segueix sent el dels hipnosedants, on la prevalença de consum més alt es troba dels 15 als 34 anys. En quant a les diferències de consum per gènere, queda confirmat un major consum entre els homes exceptuant els hipnosedants i un major consum de cocaïna que triplica al de les dones (Observatorio Español de la Droga y Toxicomanías, 2016).

En funció de les dades i la informació recollida al 2013, es duu a terme la Estratègia sobre Drogues (2009-2016) contempla 36 accions i 6 eixos de treball amb objectius per a dur a terme la intervenció, aquests són:

a) Eix 1 de coordinació amb l'objectiu d'optimitzar la coordinació i cooperació en el Marc de l'Estat.

b) Eix 2 de reducció de la demanda amb els objectius de promoure una consciència social, augmentar les capacitats i habilitats personals en la resistència a la oferta de drogues, retardar l'edat d'inici, disminuir el consum de drogues legals i il·legals, reduir els riscos i danys associats al consum, garantir una assistència de qualitat adaptada a les seves necessitats i facilitar la incorporació a la societat de les persones en procés de rehabilitació.

c) Eix 3 de reducció de la oferta amb els objectius d'incrementar la eficàcia de les mesures dirigides a controlar la oferta i augmentar els mecanismes de control econòmic sobre els processos de blanqueig de doblers.

d) Eix 4 de millora del coneixement bàsic i aplicat amb els objectius d'incrementar i millorar la investigació i potenciar l'avaluació sistemàtica de programes i actuacions.

e) Eix 5 de formació amb l'objectiu de millorar i ampliar la formació dels i les professionals que treballen al camp així com al voluntariat.

f) Eix 6 de cooperació internacional amb l'objectiu d'optimitzar la coordinació i cooperació en el marc europeu i internacional.

Acompanyat, per suposat, d'una estratègia d'avaluació amb el disseny d'un sistema de control i seguiment.

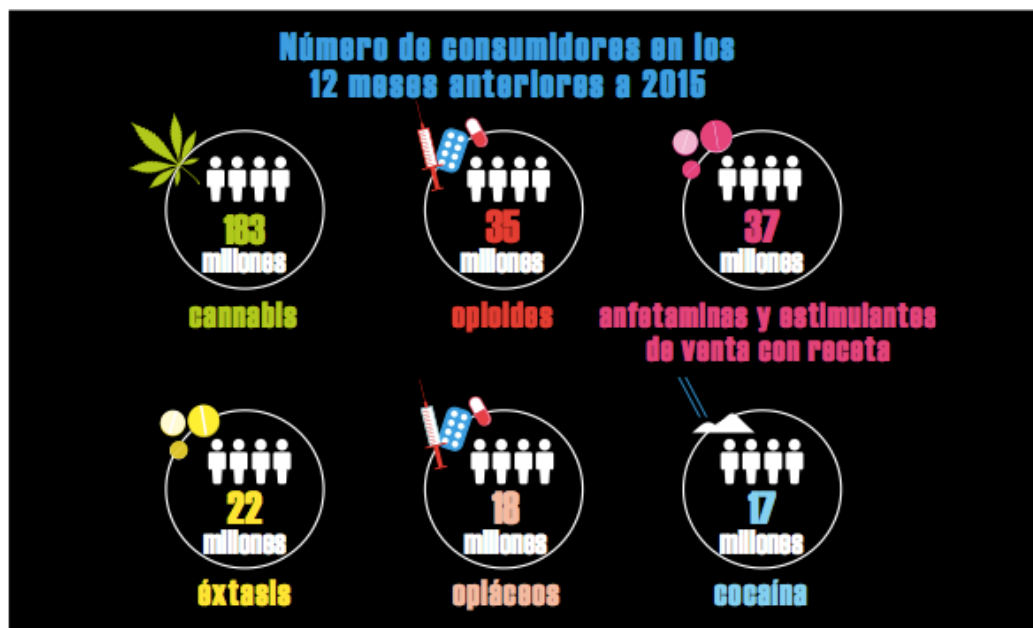
3.1.2 Dades actuals a nivell internacional

Cada any es publica un *Informe Mundial sobre les Drogues* i aquest any disposem del més recent, el del 2017. L'Informe no només ens proporciona dades, sinó que relaciona el consum

amb els perjudicis causats pel mateix. Així doncs l'Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito (2017) calcula que “250 milions de persones, és a dir, prop del 5% de la població adulta mundial, varen consumir drogues almenys una vegada al 2015, el que suposa que 29'5 milions, el 0.6% pateixen trastorns provocats per l'ús de drogues.”

Gràfic 1:

Número de consumidores en els 12 mesos anteriors al 2015

Font: Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito, (2017, p.9).

Gràfic 2:

Major augment de la càrrega de morbiditat derivada de trastorns relacionats amb el consum de drogues en les dones que en els homes

Font: Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito, (2017, p.13).

Pel que respecta a la diferència per gènere l'*Informe Mundial sobre les Drogues* manté que existeix un augment en la carga de morbiditat conseqüència del consum de drogues en les dones que en els homes. Tal i com ens indica l'Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito (2017) cal destacar que una vegada inicien el consum de substàncies les dones, el seu augment és molt més ràpid amb una conseqüència directa com són els trastorns. Els estudis d'anys anteriors afirmen que, l'augment de persones afectades per trastorns relacionats pel consum en 2015 va ser major en dones que en homes. I l'altre aspecte és que existeix major dificultat a l'hora d'accedir a tractament per part de les dones que en els homes.

3.2 Gènere i consum de drogues. Dona i drogodependència, la invisibilització

Gènere i consum de drogues són dos conceptes que formen part de la nostra realitat social i del nostre context cultural. Per tant la comprensió i estudi del nostre context socio-cultural i per conseqüent protagonista de la situació política-econòmica, social i cultural, és imprescindible a l'hora d'estudiar la temàtica.

Per entrar en matèria, a l'hora d'estudiar la temàtica, és de suma importància doncs, conèixer quin és el punt de vista de les dones consumidores. Aquesta informació, permetrà incloure la perspectiva de gènere dins els camp de treball.

Tal i com es fa menció en la introducció d'aquest treball d'investigació és important fer referència a la diferència entre el concepte de sexe i el de gènere que, tal vegada, sigui una prova per entendre la realitat actual vers la temàtica. El sexe sempre ha de fer al·lusió a aspectes biològics, mentre que el gènere engloba els aspectes socials, culturals i psicològics que una societat caracteritza als homes i les dones. La doctora Romo quan és refereix a aquest tema en concret, apunta que "*el gènere, no te per objecte l'estudi a les dones o rols de les dones, el gènere treballa amb les distintes formes en les que les nocions de l'home i dona són construïdes*" (Romo, 2006, p.70).

Quan parlem de la invisibilització de la dona i les drogodependències ens referim a que malauradament, del que no es parla, no es coneix. Ens trobem en una societat digitalitzada on els mitjans de comunicació formen una de les fonts principals d'informació. Les notícies relacionades amb persones drogodependents, en un gran percentatge, les protagonitzen homes. Trobem heroïnòmans, homes blancs, marginals i delinqüents, també cocaïnòmans, empresaris... En canvi, quines són les notícies que protagonitzen les dones consumidores? En

un percentatge altíssim són dones associades al món de la prostitució o aspectes relacionats amb la suspensió de la maternitat per abandonar el seu paper com a mare i ser consumidora. Aquesta no és la realitat total de les dones consumidores, sols una part. On es troben les altres dones heroïnòmanes, cocaïnòmanes o de perfil politoxicòman? Les dones que es troben en conductes abusives de consum sol viure-ho de forma individualitzada. Amb això no s'ha de fer eco i publicitat excessiva al patró de consum femení com tampoc del masculí, però no mostrar la realitat com és als dos casos posa de manifest que existeix una invisibilitat evident a la problemàtica en qüestió (Martínez, 2009, p.43).

L'altra gran invisibilitat justificada a l'Informe Mundial contra les Drogues és la dificultat en l'accés a tractament. Aquesta ve fonamentada perquè el disseny dels programes i tractaments per a la drogodependència formen part d'una perspectiva androcèntrica. Per això el primer discurs basat en la perspectiva de gènere apostava per la creació de programes i centres específics per a dones, donat a que els ja creats no responien a les seves necessitats. Però la mirada feminista i amb perspectiva apunta per a que no existeixen centres específics i excloents de tractament sinó que, s'integren ambdues realitats i el tractament sigui competents per diferents gèneres.

3.2.1 Importància d'aplicar la perspectiva de gènere a l'àmbit de les drogodependències

El gènere i en conseqüència la seva perspectiva a l'hora d'abordar estudis sobre drogues és conseqüència directa de la invisibilitat que han tingut les dones a l'àmbit de les ciències socials. Aplicar la perspectiva de gènere dins aquest àmbit suposa qüestionar els models epidemiològics basats en les diferències de sexe i centrar-se en la situació de les dones. Teòriques com Romo (2006) afirmen que el gènere és una perspectiva metodològica i una forma de coneixement de la realitat que ens permet entendre la diferència.

Seguint amb la línia de l'article *La mirada de género en el abordaje de los usos y abusos de las drogas* de Romo (2010) afirma: a) les dones segueixen mantenint estratègies que venen determinades pel seu rol de gènere, aquestes fan que les dones siguin més cauta i menys arriscades; b) aplicar la perspectiva pot ajudar a explicar les motivacions específiques per iniciar-se, continuar en el ús i les conseqüència de l'ús; i c) la inclusió de la perspectiva dins aquest àmbit ens ajuda a comprendre que les cultures de drogues són diverses, així com les realitats de que les dones s'insereixin en elles.

La importància d'aplicar la perspectiva de gènere ve motivada i justificada per tot l'argumentat anteriorment, però... Quina és, doncs, la metodologia adequada per aplicar al camp de treball de les drogodependències sense oblidar la perspectiva de gènere? La majoria d'estudis de gènere apunten a que el model/enfoc multisistèmic o multidimensional proposat per Carrón & Sánchez (1995) és el més adient. Aquest model intenta relacionar diversos aspectes (individuals de la persona, regles i valors explícits i implícits de la societat, l'organització social i el tipus de consum). Cert és que existeixen diferents models d'intervenció i estudi a la drogodependència com el socio-cultural, medico-sanitari, psicologista-individualista, ètic-jurídic... Però el que el diferencia dels altres és que aquest model integra les característiques dels altres atenent als diversos aspectes tals com, els processos individuals, la substància, la legislatura actual, l'estructura social i els valors i entenent que varien en funció dels temps-espai en el que ens trobem. Per tant el gènere, com una variable més, caracteritza la nostra societat i s'incorporarà en l'anàlisi de problemàtiques actuals des de l'Enfoc Multidimensional o Multisistèmic, relacionant els diversos aspectes per aconseguir la compressió global des de la perspectiva de gènere. (Martínez, 2009, p. 29).

3.2.2 Diferències de gènere en la gravetat de l'addicció

Tal i com hem anat estudiant al llarg del treball tota la literatura ens afirma que existeixen diferències en funció del gènere en l'àmbit de les drogodependències. Així doncs podem afirmar que també existeixen diferències en funció del gènere en problemes ocasionats pel TUS (Trastorns per l'Ús de Substàncies). Un estudi realitzat amb l'objectiu de d'examinar l'impacte de gènere en la gravetat de l'addicció en distints dominis de la vida basat en l'ASI-6 ens posa de manifest de manera clara l'existència de diferències. Segons Díaz et al. (2016) i el seu estudi realitzat a 221 pacients dels quals (80.1%) eren homes i el (19.9%) eren dones ambdós gèneres afectats pel TUS i que rebien tractament, els distints dominis estudiats van ser:

a) Salut física: Trobem diferències significatives en quant a malaltia física o discapacitat sent el 13.6% d'homes que reben pensió front al 2.3% de dones que ho reben. L'altra gran diferència estadística fou el percentatge d'homes hospitalitzats per problemes de salut física 2.26% i 1.51% dones.

b) Ocupació i recursos: S'observen diferències significatives en el tipus de treball realitzat sent per a la majoria de dones sectors de professions tècniques, administratives o de neteja domèstica, per al contrari d'homes llocs d'ocupació tals com treballs de caràcter manual.

També observem gran diferència en el temps de l'ocupació sent molt més alta la dels homes (major estabilitat laboral) que la de les dones. Es necessitaria de més investigacions per entendre com els TUS afecten a homes i dones en l'àmbit laboral (Huang *et al.*, 2011).

c) Alcohol i drogues: Trobem diferències significatives en l'inici del consum d'alcohol, iniciant-se els homes a una edat inferior a les dones, el que probablement a derivat que un 27.7% front a un 43.2% de les dones han tingut problemes per a controlar, disminuir o abstenir-se del consum. El que suposa que un major percentatge de dones tenen problemes mèdics, psicològics laborals o legals derivats pel consum. Important destacar la diferència d'un major percentatge d'homes que s'injecten. Això podria estar donat a que les dones s'injecten bàsicament amb les parelles o presència masculina, mentre que els homes tenen un xarxa familiar i d'amics amb la que consumeixen més àmplia (Werb *et al.*, 2013). També es va trobar que el homes varen jugar més vegades a jocs d'atzar al darrer mes que les dones conseqüència de la vulnerabilitat compartida pel TUS, impulsivitat i resposta a l'estrès diferencial en funció del gènere.

d) Situació legal: Aspecte en el que no es troben diferències significatives en la gravetat de l'escala Legal, encara que cert és que ha estat un percentatge major el d'homes que de dones a la presó o detinguts.

e) Relacions familiars i socials: Dins aquest àmbit cal destacar una major prevalença d'esdeveniments traumàtics en dones amb TUS que en homes (Shand *et al.*, 2011), així com la major probabilitat de sofrir abusos sexuals (Neale *et al.*, 2014). Dins aquest estudi un percentatge de dones va ser agredida física i sexualment, encara que cal destacar que els homes agredits era més recent.

f) Salut mental: Destaquem un major percentatge de dones que es troben deprimides i que han intentat suïcidar-se. Les puntuacions de gravetat en l'àrea de salut mental afirmen que les dones presenten un pitjor perfil amb majors conseqüències psicològiques de l'ús de substàncies.

Així doncs, producte de l'estudi realitzat es pot afirmar que: *les dones mostren un perfil d'addicció més greu en els components de salut mental i problemes amb la parella en consonància amb les valoracions subjectives de preocupació i necessitat de tractament d'aspectes psicològics i socials* (Díaz *et al.*, 2016).

3.3 Prevenció i intervenció a la drogodependència amb perspectiva de gènere

Tal i com es va mencionant al llarg d'aquest treball és de suma importància aplicar la perspectiva de gènere en la intervenció a la drogodependència. Ja no només es tracta d'una qüestió que ens permet construir la prevenció, qüestionar els coneixements, repensar les pràctiques i/o el disseny dels recursos de l'atenció a la drogodependència, sinó que hem de considerar que l'enfoc de gènere es tracta d'una qüestió de protecció dels drets a la salut i a la seva promoció (Orte *et al.*, 2016).

Per això aquest punt del treball d'investigació ha d'estar fonamentat per un estudi dels programes de prevenció basat en l'evidència científica des de la perspectiva de gènere. És important destacar que la prevenció de drogues pot ser efectiva si les intervencions han estat avaluades per mitjà d'investigacions que segueixen els estàndards basats en la evidència (Gottfredson *et al.*, 2015).

Taula 1:

Programa basat en la evidència: Projecte ALERT Plus

ALERT Plus	
Descripció	Projecte dissenyat en base al model de prevenció basat en la influència social.
Autoria	Longshore, Ellickson, McCaffrey & St. Clair (2007)
Destinatari/es	Estudiants de setè i octau curs de secundària. Motivar a no consumir.
Objectius	Ajudar en l'adquisició de conductes d'oposició.
Metodologia	Petits grups de treball, metodologia basada en preguntes i respostes.

Taula d'elaboració pròpia a partir d'Orte (2016, p.34).

El Projecte Alert Plus ens serveix d'inspiració com a base que fonamenti la nostra proposta didàctica ja que, encara que es va posar en pràctica amb alumnat adolescent, fonament teòric és el mateix que el Projecte Alert. La importància d'aquest programa és l'apoderament d'actituds i habilitats preventives al consum i situacions de risc. A demés de entendre quines

són les conseqüències del consum, desenvolupament de vies saludables que combaten l'estrès emocional (Orte, 2016, p.34).

Taula 2:

Programa basat en la evidència: Programa IPSY (Informació, Competències Psicosocials i Protecció)

The life skills programs IPSY

Descripció	Programa integral per prevenir el consum d'alcohol i de tabac durant la adolescència primerenca.
Autoria	Weichold, Breambosch i Silvereisen (2012).
Destinatari/es	Estudiants de quin grau (10 anys) i un altre per a estudiants de sext i setè grau. Treballar nivells actuals de consum.
Objectius	Treballar conseqüències a curt termini del consum, habilitats de comunicació, resolució de problemes, pressió de grup.
Metodologia	Role-play o grups de discussió per a que els/les docents i alumnat estableixin una relació propera.

Taula d'elaboració pròpia a partir d'**Orte** (2016, p.35).

La selecció d'aquest programa ve justificada perquè es fa incís en quin són els nivells actuals de consum, conseqüències a curt termini derivades del consum, potenciar les habilitats de comunicació i l'apoderament en la resolució de conflictes i pressió grupal (Orte, 2016, p.35). Els resultats d'aquest programa serveixen per reforçar quin va ser l'enfoc del programa ATHENA, basat en la prevenció primària.

Taula 3:

Programa basat en la evidència: The European Drug Abuse Preventio (EU-Dap).

The European Drug Abuse Prevention (EU- Dap)

Descripció	Programa per analitzar diferències de gènere en la efectivitat del nou pla d'estudis europeu sobre la prevenció del consum de substàncies entre els adolescents.
-------------------	--

Autoria	Vigna-Taglianti et al. (2009).
Destinatari/es	Set països europeus en el curs acadèmic 2004-2005. Algunes escoles també ho impartiren a famílies de l'alumnat.
Objectius	Analitzar les diferències de gènere en la efectivitat del nou pla d'estudis europeu sobre la prevenció del consum de substàncies entre els adolescents.
Metodologia	Tècniques interactives (dinàmiques de grup, assertivitat, resolució de problemes, pensament creatiu i autocontrol) i competències intrapersonals (comunicació verbal i no verbal, manifestació de pensaments negatius, habilitats d'afrontament).

Taula d'elaboració pròpia a partir d'**Orte** (2016, p.39).

La selecció d'estudi d'aquest programa es fonamenta en el fet de l'anàlisi de gènere realitzat de la efectivitat dins el nou pla d'estudis europeu sobre la prevenció de substàncies entre adolescents. A demés de la necessitat de la revaluació una vegada estiguin inclosos els components de gènere.

Taula 4:

Programa basat en la evidència: El Programa de Competència Familiar.

El Programa de Competència Familiar	
Descripció	Programa de prevenció de factors de risc multicomponent de tipus selectiu.
Autoria	(Kumpfer i DeMarsh, 1985; Kumpfer, DeMarsh i Child, 1989).
Objectius	<p>Reduir la influència de factors de risc familiars en els fills/es de les persones drogodependents.</p> <p>Reforçar els factors de protecció per augmentar la resiliència al consum i altres possibles problemes de conducta antisocial.</p>

Taula d'elaboració pròpia a partir d'**Orte** (2016, p.40).

L'estudi d'aquest programa ve motivat a la reducció de factors de risc familiars en els fills i filles de les persones drogodependents i a la potenciació de factors per a la protecció, a més d'augmentar la resiliència front al consum (Orte, 2016, p.40).

Aquests són els 4 programes de prevenció basats en l'evidència científica estudiats gràcies a l'aportació d'Orte (2016) al llibre "*Perspectiva de genero en la intervenció en drogodependències. Prevenció, asistencia, formación e investigación*". L'estudi d'aquest servirà per a l'elaboració d'un pla de formació per a professionals de l'àmbit de les drogodependències.

4. Metodologia utilitzada per a desenvolupar el treball

Per a dur a terme la investigació dels aspectes i components de la temàtica en qüestió, s'han fixat dues variables d'estudi: Gènere i drogues, variables que després s'han posat en contacte dins la col·lectivitat dels termes.

La investigació està composta per 2 fases: Recerca bibliogràfica i anàlisi d'aquesta i consulta a persones expertes.

La primera fase, que consta de la recerca bibliogràfica pot ser classificada per dos grans tipologies prova d'això trobem la fonamentació teòrica del treball. Descrites a continuació:

- ✓ Materials impresos: Recerca bibliogràfica al servei bibliotecari de la Universitat de les Illes Balears i als materials interns de Projecte Home Balears per la temàtica. A tot això se li ha d'afegir una recerca de fonts pròpies elaborades al llarg dels meus estudis universitaris (apunts, llibres...) en format imprès.
- ✓ Materials digitals: La recerca bibliogràfica a mode de materials digitals s'ha elaborat a partir de la recerca en diferents bases de dades científiques. Tal i com podem veure al quadre següent, trobem que la recerca bibliogràfica s'ha donat tant:
 - En bases politemàtiques: repositoris on s'hi troba informació de diferents temàtiques.
 - En bases monotemàtiques: repositoris destinats a la recopilació d'informació d'una sola temàtica.

És important destacar que es van utilitzar dos tipus de bases de dades. És a dir, tant de caire nacional com (Google Acadèmic, Dialnet, Teseo), com de caire internacional (ISI Web Of

Knowledge, Scopus, EBSCO, EBSCO Host). Per acabar destacar també, altres fonts de recerca com han pogut ser Institut de la Dona, el Ministeri de Sanitat, Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i Igualtat i Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte).

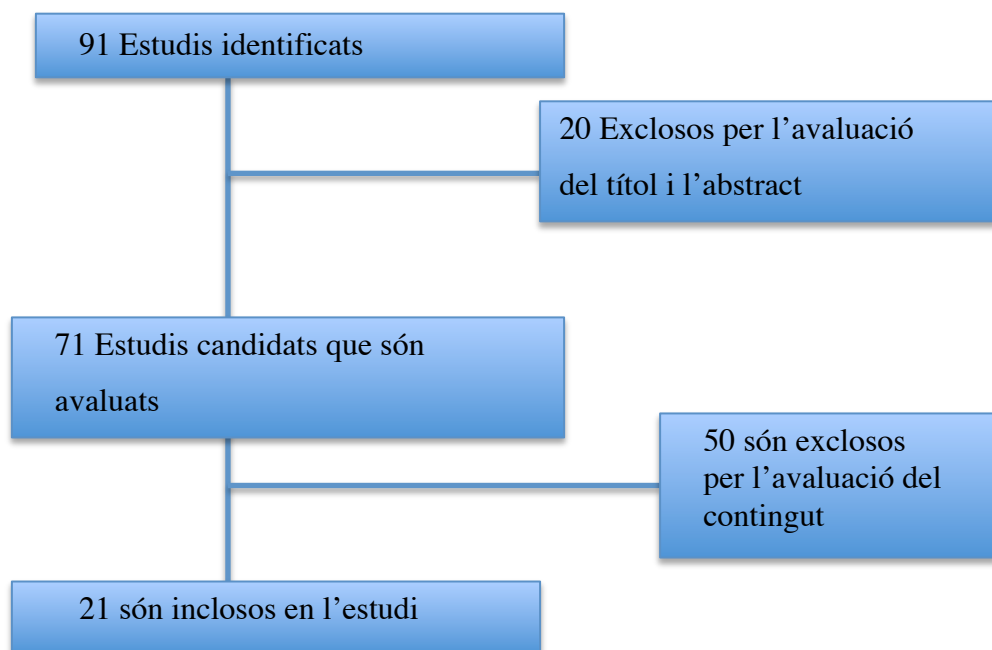
A l'hora de cercar la informació es van utilitzar les paraules clau tals com “gènere”, “drogues”, “addicció”, “addiccions”, “relació”, “consum”, “tipus”. Aquestes paraules totes soles ja proporcionen informació, però si se dóna la combinació entre aquestes per mitja d'equacions de recerca, la informació és molt més concreta. Així doncs, les equacions de recerca varen ser (“gènere AND drogues”, “gènere AND addicció”, “gènere AND addiccions”, “gènere AND consum”, “gènere AND tipus consum”, “gènere AND drogues AND diferències” i “gènere AND drogues (programes OR intervencions)”.

Aquest procediment es va repetir en diverses llengües, és a dir, totes les paraules que trobem en cursiva es varen estudiar en castellà i anglès, conjuntament amb el català. D'aquesta manera es va aconseguir ampliar i maximitzar la mostra.

També, cal destacar que es va tenir en compte i posteriorment s'ha utilitzat les citacions que fan les i els autors als documents seleccionats. Donat això els resultats de la recerca són:

Gràfic 3:

Resultats de la recerca bibliogràfica

(Gràfic

d'elaboració pròpia).

És de suma importància destacar els aspectes que es varen tenir present en tot moment a l'hora de seleccionar els documents per a la elaboració del marc teòric, de manera que es puguin adequar a les necessitats i objectius que aquest treball requereix:

- Estudis posteriors al 2006.
- Que pertanyin a les temàtiques: gènere, drogues, consum, addicció, diferències.
- De fiabilitat bibliogràfica.
- Que presentessin la informació clara, ordenada, útil i completa per a la investigació.
- Tota la informació present al treball ha d'estar citada i referenciada.

Conjuntament amb la recerca bibliogràfica, s'ha realitzat una consulta a persones expertes per tal d'obtenir més informació que fonamenti el fet de crear la proposta didàctica (pla de formació). Aquest fet ha estat acompanyat de la realització d'un panel Delphi, mètode verament eficaç en els contextos d'investigació específica (Ballester, Nadal & Amer, 2014). S'han seguit les següents passes.

- **1er Pas** – Confecció del qüestionari tenint en compte els aspectes importants tractats en funció de la bibliografia seleccionada i els programes basats en la evidència. El qüestionari ha estat realitzat per mitjà de Google Drive i el seu apartat per a la creació de formularis. (**Annex 1**)
- **2n Pas** – La selecció de persones expertes i alumnat es va dur a terme amb la finalitat de la creació d'una triangulació i aconseguir una mostra de 15 persones:
 - 5 acadèmics/ques: Persones expertes de l'àmbit universitari, més concretament de la Universitat de les Illes Balears sobre Psicologia Social, Psicologia, Pedagogia i Didàctiques Específiques.
 - 5 formadors/res i professionals de l'àmbit: Persones expertes que treballen la formació amb perspectiva de gènere i que pertanyen al camp de treball de drogodependències.
 - 5 alumnes: Persones en formació procedents de diversos graus per així obtenir una visió des de diferents perspectives d'estudis relacionats amb l'educació.

Així doncs, la mostra queda de la següent manera:

Taula 5:*Persones expertes*

	FORMACIÓ INICIAL	LLOC DE FEINA	GÈNERE
Experts/es universitàries			
EU1	Diplomatura en Psicologia	Docent associada	F
EU2	Diplomatura en Psicopedagogia	Docent associat	M
EU3	Diplomatura en Pedagogia	Docent associat	M
EU4	Llicenciatura en Psicologia	Docent associat	M
EU5	Llicenciatura Sociologia	Doctor	M
Professionals especialistes			
PE1	Graduada en Pedagogia	Pedagoga en un centre residencial de prevenció i tractament a drogodependències	F
PE2	Diplomatura en Pedagogia	Director de RRHH d'una ONG que treballa les drogo-dependències.	M
PE3	Graduada en Criminologia	Criminòloga en un centre penitenciari	F
PE4	Graduada en Educació Social	Educadora en un centre terapèutic-educatiu al tractament d'addiccions	F
PE5	Graduada en Psicologia	Psicòloga en un centre residencial que treballa les drogodependències	F
Alumnat universitari			
AU1	Grau en Educació Social	Pràctiques Projecte Home	F
AU2	Grau en Pedagogia	Pràctiques COPPIB	F
AU3	Grau en Psicologia	Pràctiques Projecte Jove	F
AU4	Grau en Educació Social	Pràctiques Sa Placeta	M
AU5	Grau en Criminologia	Pràctiques Centre Penitenciari de Mallorca	M

Font: Elaboració pròpia

- **3er Pas** – Una vegada es va tenir la mostra seleccionada es va procedir a enviar el qüestionari, juntament amb una carta de presentació (**Annex 2**) del mateix per tal d'assegurar que les persones participants en el panell Delphi coneixen la metodologia i el procediment a seguir. Cal destacar que tot aquest pas va acompanyat d'un anonimat estricta de les persones participants (Ballester, Nadal & Amer, 2014).
- **4t Pas** – Es duu a terme el procés de desenvolupament del procés iteratiu i retroalimentat a partir del qual es procedeix a estudiar els resultats obtingut en la primera ronda del qüestionari. La persona enquestada va haver de numerar de menor a major la importància donats un valors numèrics que estaven entre:
 - 1 – Res
 - 2 – Poca
 - 3 – Terme mitjà
 - 4 – Bastant
 - 5 – Molta

El qüestionari el formula un total de 8 preguntes

- **5t Pas** – Una vegada estudiats els resultats, tal i com posa a la carta de presentació al qüestionari, es fan arribar els resultats extrets de la primera ronda (**Annex 3**) del qüestionari compost tant per l'anàlisi quantitatiu com qualitatiu. Amb tota aquesta informació es torna a demanar que contestin el qüestionari.
- **6è Pas** – Tracta de l'anàlisi final i la redacció de conclusions per a, posteriorment, enviar els resultats a totes les persones protagonistes d'aquesta investigació (**Annex 4**).

Així doncs, podem dir que els resultats d'aquesta consulta, juntament amb els resultats de l'anàlisi de en la recerca bibliogràfica seran els factors que determinin i donaran solidesa i veracitat a la proposta didàctica (pla de formació) elaborat. El que és el mateix, la proposta didàctica està dissenyada en base als resultats i conclusions extrets dels procediments que s'han posat en pràctica.

5. Resultats

5.1 Consulta a persones expertes

Els resultats donats gràcies a la consulta a persones expertes seran plasmat en dues taules producte directe de les dues rondes passades del qüestionari (Annex 1). A partir d'això serà dut a terme tant una valoració quantitativa com qualitativa vers els resultats obtinguts.

Així doncs, tal i com s'ha mencionat s'exposaran els resultats de manera quantitativa. Les dades següents es presenten mitjançant la mitja dels resultats obtinguts:

Taula 6:

Anàlisi quantitativa

Tema a tractar	Mostra						Mitjana de la puntuació		
	Acadèmics i acadèmiques (5)		Formadors i formadores(5)		Alumnat drogues gènere (5)		Total participants (15)		
	RONDA		RONDA		RONDA		RONDA		Total
	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	Total
De la formació rebuda en gènere, valori l'aplicabilitat donada al camp de treball	3.2	3.2	3.8	3.9	2.3	2'3	3.1	3.13	<u>3.17</u>
Troba necessària la formació per a la posterior aplicació de perspectiva de gènere dins el seu camp de treball?	5	5	5	5	4	4	4'67	4'67	<u>4' 67</u>
Valori els coneixements adquirits en qüestió de gènere en funció de la formació rebuda	2.2	2.2	3.3	3.3	1.9	1.6	2.46	2.37	<u>2.41</u>
Valori quina ha estat l'experiència rebuda en formació de gènere en el seu àmbit professional	3.9	4.1	3.4	3.2	1.8	2.2	3.03	3.17	<u>3.1</u>
En quin grau està d'acord en la següent afirmació... La perspectiva de gènere	4.6	4.7	4.8	4.9	4'6	4.7	4.67	4.76	<u>4'72</u>

és una eina d' anàlisi i un eix d' intervenció fonamental en els mecanismes de discriminació									
Coneix el model multidimensional o multisistèmic d' anàlisi a la drogodependència?	4.4	4.5	2.5	2.7	1.2	2.1	2.7	3.1	<u>2'9</u>
Troba que és important aplicar la perspectiva de gènere en l' àmbit de les drogodependències?	4.7	4.7	4.9	4.9	4.8	5	4.8	4.87	<u>4.83</u>
Creu que la prevenció es converteix en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues?	4.1	4.2	4.7	4.7	4.1	4.4	4.3	4.43	<u>4.37</u>

Font: Taula d'elaboració pròpia

Tal i com s' ha esmentat dins la metodologia el qüestionari elaborat ha passat per dues rondes d'anàlisi a partir de les quals es poden veure diferències. La intenció és que, mitjançant l'Annex 3, els i les participants de la investigació puguin comparar la seva resposta inicial amb la de les demés persones i, poder replantejar-se, una resposta nova o mantenir la inicial.

Quan parlem de l'anàlisi quantitatiu els aspectes a destacar més importants són: la baixada en la mitjana de la puntuació d'un 2.46 a un 2.37 en la pregunta "*Valori els coneixements adquirits en qüestió de gènere en funció de la formació rebuda*". Aquesta baixada ha estat condicionada pel grup d'alumnat d'assignatures de drogues i gènere que, sens dubte s'han replantejat la resposta i han considerat que els coneixements adquirits de la formació rebuda són menors (puntuació més baixa).

Però també s' han esdevingut pujades en la mitjana de la puntuació d'una ronda a una altra. Una d'aquestes ha estat en la pregunta: "*En quin grau està d'acord en la següent afirmació... La perspectiva de gènere és una eina d'anàlisi i un eix d'intervenció fonamental en els mecanismes de discriminació*", que ha passat d'un 4.67 a un 4.76, augmentant un 0.1 en tots els grups de la mostra. Aquest resultat pot ser explicat per la detecció de la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere com a eix d'intervenció en els mecanismes de discriminació.

Una de les altres preguntes que s'ha vist augmentada la mitjana de la puntuació ha estat: *“Coneix el model multidimensional o multisistèmic d'anàlisi a la drogodependència?”*, on ha passat d'un 2.7 a un 3.1, sent el grup formadors i formadores i alumnat els quals han augmentat un punt el grau de coneixement, fonamentat, tal vegada, per la recerca i investigació del model.

El grup d' alumnat ha protagonitzat un augment en la mitjana de la pregunta *“Troba que és important aplicar la perspectiva de gènere en l'àmbit de les drogodependències?”*, passant d'un 4.8 a un 5 i augmentant un 0.2 la seva pregunta, i canviant la resposta de la primera ronda a la segona.

Per acabar, el darrer augment en la mitjana de la puntuació és degut a la pregunta *“Creu que la prevenció es converteix en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues?”* on els i les alumnes augmenten considerablement la resposta d'apostar perquè la prevenció es converteixi en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues.

Taula 7:

Anàlisi qualitatiu: Primera ronda

OBSERVACIONS (15 Subjectes) PRIMERA RONDA		
Acadèmics i acadèmiques	Formadors i formadores	Alumnat drogues i gènere
- <i>“Aplicar la perspectiva de gènere és de suma importància en un àmbit caracteritzat per la invisibilització del paper de la dona”.</i>	- <i>“Les creences i prejudicis culpen doblement a les víctimes d' agressions, primer per l' agressor i després per el sistema social producte del patriarcat”.</i> - <i>“Considero molt important la perspectiva de gènere en l'àmbit de les drogodependències perquè es viu una doble discriminació amb violència”.</i>	- <i>“Trobo molt necessària la formació en quant a detecció de conductes additives, el gènere i les drogues per fer sobre tot feina en prevenció”.</i>
OBSERVACIONS (15 Subjectes) SEGONA RONDA		
Acadèmics i acadèmiques	Formadors i formadores	Alumnat drogues i gènere
- <i>“Tota formació "adequada" que es rebí en concepte de gènere, no solament es podrà</i>	- <i>“La perspectiva de gènere és totalment necessària a l'àmbit de les drogodependències, ja que</i>	- <i>“Trobo que augmentar la formació en qüestió de</i>

aplicar en l'àmbit de treball, pot despertar la consciència a un gran nombre de persones que, degut als coneixements adquirits durant anys producte de la cultura patriarcal, donen com normalitzades moltes conductes i actuacions que duen implícites les desigualtats de gènere".

generen mecanismes de doble discriminació i amb això violències".

prevenció es molt interessant. A mes, la diferenciació entre gènere i drogues pot ser molt útil".

Font: Taula d'elaboració pròpia

Juntament a l'anàlisi quantitatiu trobem l'anàlisi qualitatiu format per aportacions o suggereixes opcionals. El resum d'aquestes aposten clarament per la necessitat de la formació en perspectiva de gènere en l'àmbit de drogodependències, en la necessitat d'incidir en la prevenció com a eina fonamental per combatre la discriminació i apuntar en la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere en un àmbit caracteritzat per la invisibilització del paper de la dona.

Podem destacar doncs, la falta de coneixement en el model multisistèmic o multidimensional, la invisibilització del paper de la dona i per tant, el desconeixement en molts d'aspectes i, la baixa puntuació de la formació i experiència en gènere en l'àmbit de les drogodependències. A més del consens pràcticament total en la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere en aquest àmbit, incidir en la prevenció com a mecanisme d'acció en contra dels processos discriminatoris.

Així doncs, tots aquests aspectes ens duen una vegada més a verificar i validar la necessitat en la creació d'un pla de formació per a professionals de l'àmbit ja que són aquestes, les persones encarregades de treballar amb col·lectiu drogodependent.

6. Proposta didàctica

És important destacar, tal i com ja s'ha esmentat anteriorment que, la proposta didàctica es troba fonamentada per les dues accions dutes a terme durant aquesta investigació. D'aquest mode, aquest punt reflectirà detalladament quina serà la planificació del nostre pla de formació "Formació de gènere per a professionals de l'àmbit de la drogodependència".

6.1 Persones destinatàries/ Població diana

a. Perfil de les persones destinatàries

- Edat: Personal professional de centres que treballen a l'àmbit d'addiccions. Indiferent, sempre que superin els 18 anys.
- Gènere: Indiferent.
- Procedència: Indiferent.
- Idioma: Català i castellà.

b. Motivacions de les persones destinatàries

- Treballar amb les variables gènere i drogues.
- Augmentar els seus coneixements.
- Millorar la seva pràctica professional.
- Crear un ambient de treball professionalitzat.

c. Nombre de destinataris

Totes aquelles persones que es dediquin al camp professional ja mencionat i s'hagin inscrit dins el termini obert d'inscripció, abans de cobrir-se el nombre total de places.

d. Intensitat i variacions

Per tenir en compte la intensitat i variacions cal destacar que, ja que el màxim de persones per cursar la formació seran 25 i el mínim 10. Per tant si les persones matriculades no arriben a 10, s'enviaria un e-mail ampliant la data per al termini d'inscripció. Si encara així no es completa, es proposarà una nova data.

6.2 Finalitat

La principal finalitat d'aquesta formació és aportar als i les professionals de l'àmbit de les drogodependències coneixements i pràctiques basat en la perspectiva de gènere completament aplicables al seu camp de treball. Apoderar i fer-lis conscients de la importància de l'aplicació

de la perspectiva de gènere en el seu dia a dia, a més d'estudiar la realitat que ens envolta més enllà del lloc de treball en el que es troben.

6.3 Objectius

6.3.1 Objectius generals

Fomentar la inclusió de la perspectiva de gènere als i les professionals assistents.

Capacitar d'eines aplicables a la intervenció del treball amb dones en situació de drogodependència.

6.3.2 Objectius específics

Conèixer la realitat existent tant a nivell nacional com internacional

Apropar cap al model multisistèmic o multidimensional en l'estudi.

Conscienciar mecanismes i eines imprescindibles per incloure la perspectiva de gènere dins l'àmbit de les drogodependències.

6.4 Continguts

Taula 8:

Els continguts del Pla de Formació

Conceptuals	Procedimentals	Actitudinals
Adquisició i coneixement sobre idees bàsiques en relació a: <ul style="list-style-type: none">• La importància de la perspectiva de gènere dins l'àmbit de drogodependències.• Situació actual a nivell nacional i internacional.• El model multisistèmic o multidimensional.• La igualtat de gènere.	Adquisició de capacitats: <ul style="list-style-type: none">• D' anàlisi cap a la realitat que ens envolta.• Habilitats per identificar patrons de desigualtat.• Capacitat d' anàlisi i qüestionament cap a teories que ja no s' adapten a la nostra realitat.	<ul style="list-style-type: none">• Aplicació a la pràctica dels coneixements adquirits durant la formació.• Sensibilització i conscienciació de la doble discriminació que suposa la invisibilització de la dona.

Taula d'elaboració pròpia.

6.5 Enfocament metodològic i temporització

La metodologia que es durà a terme durant la formació està fonamentada en la implicació de totes i tots els participants fent-los agents actius del procés d'aprenentatge. Aquesta formació es durà a terme durant tres sessions de 2 hores cada una on s'aniran exposant les temàtiques objecte d'estudi i reflexió. La primera sessió està basada en l'exposició teòrica dels temes elegits, la segona es caracteritza per posar en marxa l'aplicabilitat d'aquests coneixements (tècniques i metodologia), per tant de caire més pràctic. I la darrera sessió serà una taula rodona a mode de poder extreure conclusions dels aprenentatges adquirits, amb el posterior disseny d'un resum sobre els aspectes clau i idees importants.

L'horari d'aquestes sessions es realitzarà de 16 a 18h durant tres divendres del mes elegit per a la formació.

6.6 Recursos humans

Per a poder dur a terme la proposta didàctica, en pla de formació seran necessàries dues persones professionals: per una banda, el director o directora de recursos humans del centre de tractament cap a la drogodependència, persona encarregada de promoure, donar suport, organitzar i convocar a les persones assistents al curs. Per una altra banda la professional formadora que serà una persona experta externa al centre. L'elecció del fet que sigui una figura externa al centre es fonamenta en què, l'alumnat assistent al curs podrà trobar-se en una postura de relaxació, amb menys cohibició a l'hora d'expressar-se i la pedagoga (formadora) serà competent en crear aquest ambient.

Cal destacar que, la pedagoga, recurs extern, comptarà amb una formació específica que farà vàlida i responsable la seva tasca. Per començar, com a formació general ha de comptar amb la titulació d'un grau pertanyent a l'àmbit educatiu tal que sigui (Pedagogia, Psicologia, Educació Social). Aquest aspecte s'explica ja que, durant la seva formació haurà tingut coneixements sobre la temàtica que tracta el curs. També serà imprescindible que compti amb formació específica en igualtat de gènere a més de comptar amb certa experiència a l'hora de donar formació.

6.7 Recursos materials

Cal destacar que, els recursos materials que seran necessaris són bàsics però imprescindibles per al desenvolupament del curs. Aquest curs serà realitzat dins una aula que compti amb un

espai disponible i ampli on unes 30 persones puguin estar assegudes tant, en les taules corresponents, com en cercle a l'hora de debatre. Específicament l'espai requerirà de:

- Ordinador
- Projector
- Altaveus
- Pissarra amb retolador
- Folis en blanc
- Bolígrafs
- Impressora
- Carpetes que contenguin el materials per a cada persona participant
- Gravadora

6.8 Recursos financers

El recurs (organització interessada en la formació) que sol·liciti la proposta didàctica sols haurà de fer efectiu el pagament del recurs extern (formadora) i tota la despesa de material que això suposa. Les persones assistents al curs rebran la formació dins el seu horari laboral, és a dir, entraran com a hores de formació.

6.9 Activitats

Taula 9:

Sessió 1: Formació teòrica

SESSIÓ 1: Dades actuals i metodologia

- Presentació del curs i entrega del material
- I Bloc temàtic: Dades a nivell nacional i a nivell internacional.
- II Bloc temàtic: Model multisistèmic o multidimensional

Recursos materials: Ordinador, projector, carpetes, folis, bolígrafs.

Temps:

- **Presentació:** 15 minuts.
- **I Bloc Temàtic:** 45 minuts.
- **II Bloc Temàtic:** 45 minuts.
- **Tancament de la primera sessió:** 15 minuts.

Organització del grup: L' alumnat assistent estarà organitzat en petites taules de 5 persones, per a que al tancament de la sessió puguin recollir el més important de manera conjunta.

Taula d'elaboració pròpia

Taula 10:

Sessió 2: Formació específica

SESSIÓ 2: Introducció de la perspectiva de gènere amb col·lectiu drogodependent

- Presentació de la temàtica a tractar.
- III Bloc Temàtic: Gènere i consum de drogues.
- IV Bloc Temàtic: Importància d' aplicar la perspectiva de gènere. Invisibilització i doble discriminació.
- V Bloc Temàtic: Gènere com variable d' anàlisi i eix d' intervenció.

Recursos materials: Ordinador, projector, carpetes, folis, bolígrafs.

Temps:

- **Presentació:** 15 minuts
- **III Bloc Temàtic:** 30 minuts.
- **IV Bloc Temàtic:** 30 minuts.
- **V Bloc Temàtic:** 30 minuts.
- **Tancament de la segona sessió:** 15 minuts.

Organització del grup: L' alumnat assistent estarà organitzat en petites taules de 5 persones, per a que al tancament de la sessió puguin recollir el més important de manera conjunta

Taula d'elaboració pròpia

Taula 11:

Sessió 3: Pràctica, tancament i feedback

SESSIO 3: Pràctica, tancament i feedback

- **1º Activitat:** Grup de discussió dels temes tractats a la primera sessió.
- **2º Activitat:** Grup de discussió dels temes tractats a la segona sessió.
- **3º Activitat:** Tancament a una taula rodona amb la creació d' un resum i paraules clau.

Recursos materials: Taules i cadires agrupades en cercle, paper, bolígraf, gravadora.

Temps:

- **1º Activitat:** 45 minuts.
- **2º Activitat:** 45 minuts.
- **3º Activitat:** 30 minuts.

Organització del grup: el grup d' organitzarà en cadires que formin un cercle per poder formar els grups de discussió i, després, s' agruparan una sèrie de taules per poder crear un taula rodona.

Taula d'elaboració pròpia

6. 10 Avaluació

Com tota pràctica, és necessària l'avaluació de l'activitat per afirmar i dotar de la veracitat d'aquesta, a més de realitzar un seguiment abans, durant i després. En el nostre cas realitzarem una avaluació basada en el model CompeTea, model basat en l'avaluació de de 20 competència claus en l'àmbit professional, que es troben agrupades en 5 àrees temàtiques a la que se li afegeix una escala de sinceritat (Arribas & Pereña, 2015). El procés avaluatiu serà dut a terme abans i després de la formació. L'elecció d'aquesta metodologia avaluativa es fonamenta en el fet de que la intenció principal és avaluar en l'adquisició de competències professionals en l'àmbit laboral.

7. Conclusions

Una vegada realitzat tot el procés d' investigació és de gran importància fer un breu recorregut que parteix dels objectius plantejats fins al pla de formació realitzat. Comencem doncs, amb l'objectiu d'analitzar el debat científic actuals entre gènere i drogues.

Aquest punt es veu reflectit al marc teòric que podria estar dividit en dos grans blocs; el primer, ens parla de la situació a nivell nacional i a nivell internacional. A nivell nacional

destaquem un aspecte relativament positiu ja que l'edat d'inici s'està mantenint estable. En quant a la diferència per gènere es repeteix el patró ja conegut, un major consum per part del homes exceptuant els hipnosedants. Pel que respecta a nivell internacional és important mencionar no només les dades referents al consum sinó les conseqüències causades pel mateix. Al 2017 el 250 milions de persones han consumit drogues almenys una vegada, el que suposa que un 0.6% de la població mundial pateix trastorns derivats de l'ús i abús del mateix. Quan parlem de la diferència per gènere, augmenta la càrrega de morbiditat de dones conseqüència del consum. A més de que una vegada iniciat el consum el seu augment és molt més ràpid.

Si deixem de banda les dades a nivell quantitatiu trobem el segon gran bloc, centrat en analitzar: quin és el discurs qualitatiu vers la temàtica quan parlem de dona i drogodependència. És en aquest moment on trobem la paraula invisibilització ja que, està estretament relacionada. La invisibilització comporta allò que no es coneix no es parla. I, en aquest punt és important fer una reflexió de la nostra societat caracteritzada per una gran digitalització on, els mitjans de comunicació es converteixen en la principal font d'informació. Les notícies associades a persones consumidores les protagonitzen en un altíssim percentatge homes (heroïnòmans, homes blancs, marginals i delinqüents, també cocaïnòmans, empresaris). En canvi a part de que el percentatge de notícies de dones consumidores és molt menor, les que protagonitzen estan estretament relacionades a la prostitució o a la suspensió de la maternitat per abandonar el seu paper com mare.

Una de les altres dificultats és l'accés al tractament per part de les dones ja que, si ens aturem a pensar, la majoria de programes i tractaments estan fonamentats baix la perspectiva androcèntrica. Des de la perspectiva de gènere s'aposta perquè els programes i tractaments integrin i sigui competent amb ambdues realitats.

Aquesta invisibilització no només està protagonitzada pels mitjans de comunicació sinó també en el món de les ciències socials. La perspectiva dins aquest àmbit suposa qüestionar els models que hi ha hagut fins ara, què s'ha estudiat, a qui, quins tipus de consums i de qui. S'aposta doncs per un model basat en l'Enfoc Multidimensional o Multisistèmic ja que és capaç d'incorporar les diferents realitats i variables que caracteritzen la nostra societat i, el gènere és una d'elles.

Analitzar el segon i tercer objectiu general format per la necessitat de contrastar la proposta didàctica suposa fer un repàs de quines han estat les passes dutes a terme competents i fiables

capaces de poder validar i fer necessària la creació de la proposta didàctica. Així doncs es pot afirmar que, per mitjà de la fonamentació teòrica científica, l'estudi de programes basats en la evidència i la consulta a persones expertes s'han adquirit gran part dels coneixements, informació i aprenentatges vàlids per poder crear una proposta didàctica traduïda a un pla de formació per a professionals que treballin a l'àmbit de les drogodependències. I sobretot, que doni resposta la situació actual vers els dos grans blocs d'estudi: gènere i drogues.

Tant per part de l'estudi i anàlisi bibliogràfic, com per la consulta a persones expertes, la necessitat de realitzar un pla de formació per a professionals que treballen dins l'àmbit de les drogodependències, surt verificada. Aspectes bàsics recollits al qüestionari demostren la necessitat de la proposta didàctica basada en formar sobre la situació actual i la metodologia més adient per treballar baix la perspectiva de gènere. A demés de, a les següents sessions formar ja específicament en quina és la línia de perspectiva de gènere a treballar amb col·lectiu drogodependent. Una vegada format a nivell teòric, s'ha considerat necessari que la darrera sessió estigui basada en la realització de dos grups de discussió que protagonitzessin el tancament de les dues sessions anteriors. Una vegada finalitzats els dos grups de discussió, es realitzarà una taula rodona recollint els aspectes més importants capaços de fonament i servir d'ús per a l'avaluació del curs.

Realitzat ja el recorregut per cada una de les parts d'aquest projecte cal esmentar quins han estat els aspectes major rellevància. Per una part trobem el concepte de invisibilització, controvertit i difícil de descriure. La utilització d'aquesta paraula es renega gairebé a la utilització dins els llenguatge de gènere d'aquells aspectes opacs, no visibles i inexistents sense la investigació, estudi i coneixement dels mateixos. Quan parlem dels mitjans de comunicació i la invisibilització, aspecte estudiat al treball, es tradueix amb l'exclusió de la dona drogodependent dins el discurs comunicatiu o la menció només d'alguns aspectes que l'envolten, curiosament relacionats amb suspensió del paper de mare o la prostitució. Tot això ens condueix de manera directa a la perpetuació dels rols de gènere baix la perspectiva masculina generant, una vegada més, una visió androcèntrica del món.

Per tant, la millor manera de combatre per fer desaparèixer aquesta invisibilització és amb l'estudi i informació de quina és la realitat actual, d'una manera veraç, científica i sense ometre cap dada i només destaquí algunes.

La dificultat que tenen les dones a l'accés al tractament és conseqüència directa de la visió androcèntrica i societat patriarcal actual. Aspecte traduït a que la majoria de programes de tractament formen part d'aquesta visió i perspectiva el que conduirà una desigualtat a l'accés al tractament ja que, no podran respondre a les necessitats que tenen les dones consumidores. Cert és que existeixen programes i centres de tractament específics per al treball de les dones consumidores. Però, la mirada feminista fonamentada en la perspectiva de gènere aposta a que estem en un moment en que, encara amb l'existència, d'aquests centres no es satisfà la necessitat. Amb això, em refereixo a què l'existència de centres específics suposa, una vegada més, crear una desigualtat ja que, suposa excloure a les dones a centres comptats. Cert és que ja existeixen centres capaços d'integrar ambdues realitats i amb un programa de tractament competent per diferents gèneres. Però, mentre segueixin existint centres específics i centres amb un programa baix la perspectiva androcèntrica, existirà una desigualtat i dificultat en l'accés al tractament.

Està clar que consumir drogues no té la mateixa transcendència en homes que en dones ja que, a excepció del casos que comportin actes violents o antisocials, el consum per part del gènere masculí no suposa el grau de rebuig social que pot comportar el consum d'una dona. La invisibilització no només ve fonamentada per aspectes externs a la dona consumidora, sinó també per una decisió pròpia en voler ocultar el problema ja que, com s'ha mencionat abans, la por els hi faran tenir conseqüències més adverses que potenciaran aquesta doble discriminació i estigmatització. Producte directe de la societat patriarcal i els estereotips de gènere les dones consumidores veuen que han fracassat doblement en el seu paper com a dona dins la nostra societat (ser una bona mare, mestressa de casa...).

Aquesta estigmatització i doble discriminació reforça per complet el seu aïllament social, el que condueix al reforçament en l'ocultació del problema i l'absència de demanar ajuda fins que s'agreugen les conseqüències sobre tots els àmbits que envolten a una persona (salut física, psicològica, laboral, social). Per tant una vegada més, la invisibilització del problema es posa damunt la taula.

Podem concloure dient que es fa evident la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere a l'àmbit de les drogodependències ja no només al camp de treball sinó a l'hora d'abordar

estudis sobre drogues. Això fa menció a que models, programes i estudis donats a les ciències socials s'han dedicat a estudiar a l'home consumidor i han relegat el paper de la dona a estudis basats en la diferència de sexe o ni tant sols. Per tant tot això suposa qüestionar els models fins ara estudiats i apostar per models d'estudis que incloguin el gènere com a variable d'estudi transversal i holística. En aquest punt és necessari fer menció a la importància d'estar informada d'on es troba el debat científic actuals, quins programes basats en la evidència donen resultats verídics i contrastats i quina és la metodologia d'actuació més adient a l'hora de treballar baix la perspectiva de gènere.

És important concloure que la perspectiva de gènere es fa necessària a qualsevol àmbit de la nostra societat ja que, les dones formem part d'aquesta realitat fins fa molt poc desconeguda, ignorada i tergiversada de com és en realitat. Cert és que aquest treball esta destinat a estudiar el gènere i les drogues, dues variables estretament relacionades. Encara que és evident que la variable gènere pot i ha d'estar present de manera transversal i holística a qualsevol àmbit de la nostra societat.

8. Limitacions

En aquest apartat és important destacar la importància en la contestació de les persones protagonista en la realització del qüestionari. Com a limitació del temps en la contestació especificat a la carta de presentació del qüestionari.

Un altre aspecte a destacar és la limitació per tal de poder implementar el pla de formació, aquest punt es troba explicat a la proposta de millora.

9. Proposta de millora

Per tots i totes és sabut la importància de la temàtica que s'ha tractar al llarg d'aquest projecte a demés de convertir-se en una proposta que pot pertànyer a un projecte de gran magnitud sobre la igualtat de gènere en l'àmbit de les drogodependències. Com a proposta de millora, es planteja implementar el pla de formació dins un centre de tractament a la drogodependències. Cal destacar, que no s'ha dut a terme degut a que no és l'objectiu del treball però si hi ha una proposta ferma per a implementar-ho en un futur proper.

10. Agraïments

A la primera persona que m'agradaria agrair seria a na Marga Vives Barceló, tutora que m'ha acompanyat en aquest intens viatge. Per ser una tutora exemplar i una millor persona. Per saber agafar-me la mà quan em trobava perduda i amollar-la per a què investigués el camí i per conseqüent acabi aprenent.

Gràcies pel teu suport i per convertir-te en la columna vertebral d'aquest projecte.

A la meva mare i al meu pare, per confiar amb mi indiferentment del que estigui fent. Per recolzar-me quan les forces titubegen i per alçar-me. Per convertir-se en lilit quan el cansament guanya la batalla als ulls i sempre tenir un cafè calent, aquell que dona alè.

Amb la meva mare i el meu pare no puc fer una distinció de gènere, valgui la redundància dins aquest treball. Perquè tant l'una com l'altre han estat al meu costat incondicionalment. Per ser model de vida i existència, per demostrar-me que sóc la dona de la meva vida, per ensenyar-me que he de respectar-me a mi mateixa, per poder respectar a les demés persones. En definitiva, perquè mai en la vida, si no fos pel vostre exemple, hauria pogut ser la dona forta, sensible i valenta que sóc. No existeix en el món paraules que expressin aquest agraïment.

A totes les persones que m'han aconsellat i agafat de la mà en aquest viatge, personal universitari, professors i professores, companys i companyes de professió, companys i companyes de classe. Especialment a nen Marcos que des de que el vaig conèixer no deixa d'acompanyar-me i ser font d'inspiració dins meva carrera professional. Gràcies, moltes gràcies.

A la família que he tingut el privilegi d'elegir. A na Juli per ser la persona que millor em sap comprendre i escoltar, allunyada sempre del judici. A na Silvia per compartir la seva vida amb la nostra i per ser exemple de bondat i generositat. A n'Érica per tenir el cor més gran que mai he pogut conèixer i per ser tot emoció. I a n'Aida que té la virtut de convertir la distància en excusa per estimar-se més.

A na Kushila, per convertir-se en acompanyant de vida i per donar exemple amb la seva.

A n'Estrella per ser llum en les nits fosques, Na Marta perquè amb el seu somriure té el poder de alegrar una cara trista. A na Marisa per ser font de coneixement i experiència, perquè t'he d'agrair que si avui en dia em puc dedicar al que hem dedicat, en part és, gràcies a tu.

Als meus i a les meves companyes de feina, Coloma, Rafa, Mateu, Mariabel, Pep, Joana M^a, Núria, Magdalena... gràcies per compartir l'amor comú que tenim per la nostra professió.

I en especial, a la meva germana per ser l'ombra que m'acompanya, aquella que va darrera meu sense que la vegi. Per convertir-se en la persona que més estim encara que no estigui al meu costat. Per encara, haver estat tant injust tot el viscut, haver donat la millor lliçó de justícia amb el teu pas pel món. Per ser la persona més important de la meua vida, per ajudar-me a no rendir-me mai. Gràcies per, tant fàcil i tant difícil a la vegada, estar al meu costat no estant físicament.

11. Referències bibliogràfiques

Arribas, D., Pereña, J. (2015). *CompeTEA*. Madrid: TEA Ediciones, S.A.U.

Ballester, L., Nadal, A., & Amer, J. (2014). *Métodos y técnicas de investigación educativa*. Palma de Mallorca: Col·lecció de Materials Didàctics, 178.

CARRÓN, J. & Sánchez, L. (1995). *Los servicios sociales generales y la atención a Drogodependientes. El educador social y las drogodependencias*. Madrid: GID.

Díaz, E.M. et al. (2016). Gender differences in addiction severity. *Socidrogalcohol*, 28 (4), 221-230.

Estrategia Nacional sobre Drogas. (2009-2016). Plan de Acción sobre Drogas España 2013-2016. Madrid: Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Recuperat de <http://www.pnsd.msssi.gob.es/pnsd/estrategiaNacional/docs/EstrategiaPNSD2009-2016.pdf>

Gottfredson, D. C., Cook, T. D., Gardner, F. E. M., Gorman-Smith, D., Howe, G. W., Sandler, I. N. & Zafft, K. M. (2015). Standards of evidence for efficacy, effectiveness, and scale-up research in preention science: next generation. *Prevention Science*, 16 (7), 893-926.

Huang, D. Y., Evans, E., Hara, M., Weiss, R. E., & Hser, Y. I. (2011). Employment Trajectories: Exploring Gender Differences and Impacts of Drug Use. *Journal of vocational behavior*, 79, 277-289.

Instituto de la Mujer (2004). Guía para la incorporación de la perspectiva de género. Madrid: Instituto de la Mujer.

Kumpfer, K. L. & DeMarsh, J. K. (1985). Family environmental and genètic influences on children's future chemical dependency. *Journal of Children in Contemporary Society*, 18(1/2), 117-152.

Kumpfer, K. L., DeMarsh, J. P. & Child, W. (1989). *Strengthening Families Program: Children's Skills Training Curriculum Manual (Prevention Services to Children of Substance-abusing Parents)*. Utah: Social Research Institute, Graduate School of Social Work, University of Utah.

Longshore, D., Ellickson, P. L., McCaffrey, D. F. & St. Clair, P. A. (2007). SchoolBased Drug Prevention Among At-Risk Adolescents: Effects of ALERT Plus. *Health Education & Behavior*, 34(4), 651-668.

Martínez, P. (2009). *Extrañándonos de lo "normal". Reflexiones feminista para la intervención con mujeres drogodependientes*. Madrid: Instituto de la Mujer (Ministerio de Igualdad).

Neale, J., Nettleton, S., y Pickering, L. (2014). Gender sameness and difference in recovery from heroin dependence: a qualitative exploration. *The International journal on drug policy*, 25, 3-12.

Observatorio Español de la Droga y las Toxicomanías. (2016). Informe 2016, Alcohol, tabaco y drogas ilegales en España. Madrid: Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Recuperat de http://www.pnsd.msssi.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/informesEstadisticas/pdf/2016_INFORME_OEDT.pdf

Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito. (2017). *Informe Mundial sobre las Drogas*. Austria: UNODC Research. Recuperat de https://www.unodc.org/wdr2017/field/WDR_Booklet1_Exsum_Spanish.pdf

Orte, C. (2016). Descripción de cinco programas de prevención basados en la evidencia científica desde la perspectiva de género. *Perspectiva de genero en la intervención en drogodependencias. Prevención, asistencia, formación e investigación* (pp. 33-49). Bilbao: DeustoDigital.

Orte, C., et al. (2016). *Perspectiva de genero en la intervención en drogodependencias. Prevención, asistencia, formación e investigación*. Bilbao: DeustoDigital.

Romo, N. (2006). Género y uso de drogas: La invisibilidad de la mujeres. *Monografía Humanitas, Fundación Medicina y Humanidades Médicas*, 5, pp. 69-83. Recuperat de <http://digibug.ugr.es/bitstream/10481/22315/1/g%C3%A9nero%20y%20uso%20de%20drogas%2c%20la%20invisibilidad.pdf>

Romo, N. (2010). La mirada de género en el abordaje de los usos y abusos de drogas. *Revista Española de Drogodependencias* 35 (3), 269-272. Recuperat de http://www.aesed.com/descargas/revistas/v35n3_ed.pdf

Shand, F. L., Degenhardt, L., Slade, T., y Nelson, E. C. (2011). Sex differences amongst dependent heroin users: histories, clinical characteristics and predictors of other substance dependence. *Addictive behaviors*, 36, 27- 36.

Vigna-Taglianti, F., Vadrucci, S., Faggiano, F., Burkhart, G., Siliquini, R., Galanti, M. R. & EU-Dap Study Group (2009). Is universal prevention against youths' substance misuse really universal? Gender-specific effects in the EU-Dap school-based prevention trial. *Journal of epidemiology and community Health*, 63(9), 722-728.

Weichold, K., Brambosch, A. & Silvereisen, R. K. (2012). Do girls profit more? Gender-specific effectiveness of a life skills program against alcohol consumption in early adolescence. *The journal of Early Adolescence*, 32(2), 200-225.

Werb, D., Buxton, J., Shoveller, J., Richardson, C., Rowell, G., y Wood, E. (2013). Interventions to prevent the initiation of injection drug use: a systematic review. *Drug and alcohol dependence*, 133, 669-676.

12. Annexes

Annex 1 (Questionari)

Gènere i drogues: proposta formativa per a professionals de l' àmbit

Marqui la seva resposta de l' 1 al 5, sent 1 la puntuació més baixa i 5 la més alta.

*Obligatorio

1. Dirección de correo electrónico *

2. De la formació rebuda en gènere, valori l' aplicabilitat donada al camp de treball *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

3. Troba necessària la formació per a la posterior aplicació de perspectiva de gènere dins el seu camp de treball? *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

4. Valori els coneixements adquirits en qüestió de gènere en funció de la formació rebuda *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
	☐	☐	☐	☐	☐	

5. Valori quina ha estat l' experiència rebuda en formació de gènere en el seu àmbit professional *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

6. En quin grau està d' acord en la següent afirmació... La perspectiva de gènere és una eina d' anàlisi i un eix d' intervenció fonamental en els mecanismes de discriminació *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

7. Coneix el model multidimensional o multisistèmic d' anàlisi a la drogodependència? *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

8. Troba que és important aplicar la perspectiva de gènere en l' àmbit de les drogodependències? *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

9. Creu que la prevenció es converteix en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues? *

Marca solo un óvalo.

	1	2	3	4	5	
Menys	☐	☐	☐	☐	☐	Més

10. Aportacions o suggerències que vulgui fer

Recibir una copia de mis respuestas

Con la tecnología de
 Google Forms

Apreciada, apreciat;

El meu nom és Inma Cobo Porcel i em trobo realitzant el treball de fi de grau en Pedagogia a la Universitat de les Illes Balears.

Em poso en contacte amb vostè per convidar-li a participar a un Delphi que se durà a terme amb l'objectiu de la creació d'una proposta per a un pla de formació. La temàtica del treball és gènere i drogues: proposta formativa per a professionals de l'àmbit i, necessària de la teva ajuda com a persona involucrada, responsable i pertanyent a la temàtica.

Simplement es tracta de contestar un qüestionari que podran trobar a l'enllaç al final d'aquest e-mail, que servirà de gran ajuda per a la meva investigació. Cal destacar que, una vegada s'hagin recollit les contestacions i siguin estudiades, tornaran a rebre el mateix qüestionari amb un resum de les contestacions de totes les persones participants en aquesta investigació. Això és farà amb l'objectiu de que, puguin comparar la seva resposta inicial amb la de la resta i, seguidament, tornin a contestar de nou el qüestionari.

Com a tota investigació consta d'unes fases d'estudi i, per consegüent, d'una cronologia. Una vegada més, demanaria la responsabilitat i el compromís de que poguessin contestar el primer qüestionari en un termini màxim de 15 dies des del dia de l'entrega (primera fase). I, una vegada rebin el resum de l'estudi i el qüestionari de nou, es disposa de màxim 10 dies des del dia de l'entrega per a contestar-lo (segona fase).

Sense més dilació m'acomiedo agraint enormement la seva ajuda,

Inma Cobo Porcel

Annex 3 (Resultats primera ronda)

Universitat
de les Illes Balears

Apreciada, apreciat;

Em torno a dirigir a vostè, tal i com s'havia especificat a l'altra carta de presentació al qüestionari, per tal de tornar a recollir les vostres respostes. El motiu principal i objectiu d'aquesta segona ronda és poder comparar les diferències que es puguin donar en les respostes entre les persones participants dins d'aquest qüestionari. Una vegada complert el primer termini cronològic (15 dies), us tornaria a demanar la responsabilitat i compromís que heu tingut per a tornar a contestar-ho en (10 dies).

Tal i com ens indica la metodologia del Panel Delphi, aquí us adjunto l'anàlisi quantitatiu i qualitatiu de la primera ronda de les vostres respostes.

M'acomiado agraint la vostra ajuda, responsabilitat i involucració,

Inma Cobo Porcel

A continuació poden trobar els resultats de l' anàlisi quantitatiu i qualitatiu de la primera ronda:

Anàlisi quantitatiu

Tema a tractar	Mostra						Mitjana de la puntuació		
	Acadèmics i acadèmiques (5)		Formadors i formadores(5)		Alumnat drogues i gènere (5)		Total participants (15)		
	RONDA		RONDA		RONDA		RONDA		
	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	Total
De la formació rebuda en gènere, valori l' aplicabilitat donada al camp de treball	3.2		3.8		2.3		3.1		

Troba necessària la formació per a la posterior aplicació de perspectiva de gènere dins el seu camp de treball?	5	5	4	4'67			
Valori els coneixements adquirits en qüestió de gènere en funció de la formació rebuda	2.2	3.3	1.9	2.46			
Valori quina ha estat l'experiència rebuda en formació de gènere en el seu àmbit professional	3.9	3.4	1.8	3.03			
En quin grau està d'acord en la següent afirmació... La perspectiva de gènere és una eina d'anàlisi i un eix d'intervenció fonamental en els mecanismes de discriminació	4.6	4.8	4'6	4.67			
Coneix el model multidimensional o multisistèmic d'anàlisi a la drogodependència?	4.4	2.5	1.2	2.7			
Troba que és important aplicar la perspectiva de gènere en l'àmbit de les drogodependències?	4.7	4.9	4.8	4.8			
Creu que la prevenció es converteix en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues?	4.1	4.7	4.1	4.3			

Anàlisi qualitatiu

OBSERVACIONS (15 Subjectes) PRIMERA RONDA

Acadèmics i acadèmiques	Formadors i formadores	Alumnat drogues i gènere
- "Aplicar la perspectiva de gènere és de suma importància en un àmbit caracteritzat per la invisibilització del paper de la dona".	- "Les creences i prejudicis culpen doblement a les víctimes d'agressions, primer per l'agressor i després per el sistema social producte del patriarcat". - "Considero molt important la perspectiva de gènere en l'àmbit de les drogodependències perquè es viu una doble	- "Trobo molt necessària la formació en quant a detecció de conductes addictives, el gènere i les drogues per fer sobre tot feina en prevenció".

discriminació amb violència”.

OBSERVACIONS (15 Subjectes) SEGONA RONDA

Acadèmics i acadèmiques

Formadors i formadores

Alumnat drogues i gènere

- *“Tota formació "adequada" que es rebí en concepte de gènere, no solament es podrà aplicar en l'àmbit de treball, pot despertar la consciència a un gran nombre de persones que, degut als coneixements adquirits durant anys producte de la cultura patriarcal, donen com normalitzades moltes conductes i actuacions que duen implícites les desigualtats de gènere”.*

- *“La perspectiva de gènere és totalment necessària a l'àmbit de les drogodependències, ja que generen mecanismes de doble discriminació i amb això violències”.*

- *“Trobo que augmentar la formació en qüestió de prevenció es molt interessant. A mes, la diferenciació entre gènere i drogues pot ser molt útil”.*

Annex 4 (Resultats finals)

Apreciada, apreciat;

M'acomio de vostè enviant-li els resultats finals de les dues rondes del Panel Delphi en les quals ha participat. Aprofito per a comunicar-li que la proposta del pla de formació per a professionals de l'àmbit de les drogodependències surt verificada tant, per l'anàlisi bibliogràfic i de programes basats en la evidència com per, la consulta a persones expertes exemplificada del panel Delphi.

Només em resta agrair, una vegada més, la implicació, responsabilitat i compromís que heu tingut amb la investigació. Ha estat un gran plaer.

Atentament,

Inma Cobo Porcel

A continuació poden trobar els resultats finals:

Resultats finals

Quan parlem de l'anàlisi quantitatiu els aspectes a destacar més importants són: la baixada en la mitjana de la puntuació d'un 2.46 a un 2.37 en la pregunta "*Valori els coneixements adquirits en qüestió de gènere en funció de la formació rebuda*". Aquesta baixada ha estat condicionada pel grup d'alumnat d'assignatures de drogues i gènere que, sens dubte s'han replantejat la resposta i han considerat que els coneixements adquirits de la formació rebuda són menors (puntuació més baixa).

Però també s'han esdevingut pujades en la mitjana de la puntuació d'una ronda a una altra. Una d'aquestes ha estat en la pregunta: *“En quin grau està d'acord en la següent afirmació... La perspectiva de gènere és una eina d'anàlisi i un eix d'intervenció fonamental en els mecanismes de discriminació”*, que ha passat d'un 4.67 a un 4.76, augmentant un 0.1 en tots els grups de la mostra. Aquest resultat pot ser explicat per la detecció de la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere com a eix d'intervenció en els mecanismes de discriminació.

Una de les altres preguntes que s'ha vist augmentada la mitjana de la puntuació ha estat: *“Coneix el model multidimensional o multisistèmic d'anàlisi a la drogodependència?”*, on ha passat d'un 2.7 a un 3.1, sent el grup formadors i formadores i alumnat els quals han augmentat un punt el grau de coneixement, fonamentat, tal vegada, per la recerca i investigació del model.

El grup d'alumnat ha protagonitzat un augment en la mitjana de la pregunta *“Troba que és important aplicar la perspectiva de gènere en l'àmbit de les drogodependències?”*, passant d'un 4.8 a un 5 i augmentant un 0.2 la seva pregunta, i canviant la resposta de la primera ronda a la segona.

Per acabar, el darrer augment en la mitjana de la puntuació és degut a la pregunta *“Creu que la prevenció es converteix en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues?”* on els i les alumnes augmenten considerablement la resposta d'apostar perquè la prevenció es converteixi en una eina fonamental per disminuir el consum de drogues.

Juntament a l'anàlisi quantitatiu trobem l'anàlisi qualitatiu format per aportacions o suggereixes opcionals. El resum d'aquestes aposten clarament per la necessitat de la formació en perspectiva de gènere en l'àmbit de drogodependències, en la necessitat d'incidir en la prevenció com a eina fonamental per combatre la discriminació i apuntar en la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere en un àmbit caracteritzat per la invisibilització del paper de la dona.

Podem destacar doncs, la falta de coneixement en el model multisistèmic o multidimensional, la invisibilització del paper de la dona i per tant, el desconeixement en molts d'aspectes i, la baixa puntuació de la formació i experiència en gènere en l'àmbit de les drogodependències. A demés del consens pràcticament total en la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere en

aquest àmbit, incidir en la prevenció com a mecanisme d'acció en contra dels processos discriminatoris.

Així doncs, tots aquests aspectes ens duen una vegada més a verificar i validar la necessitat en la creació d'un pla de formació per a professionals de l'àmbit ja que són aquestes, les persones encarregades de treballar amb col·lectiu drogodependent.

